

Autorzy: Dorota Majk i Małgorzata Wójcik

Temat: Spacerem przez Wrocław – w poszukiwaniu pomnika Tadeusza Różewicza

Scenariusz zajęć dla klas 7–8 szkoły podstawowej.

Cel ogólny

Uczeń zna podstawowe fakty dotyczące życia i twórczości Tadeusza Różewicza.

Cele operacyjne

Uczeń:

- potrafi odczytać informacje zawarte w różnych tekstach kultury (tekst popularnonaukowy, tekst poetycki, obraz – plakat teatralny) i dokonać ich selekcji;
- rozumie rolę instytucji gromadzących arcydzieła, zabytki, pamiątki, w podtrzymywaniu tradycji i kultury narodowej (np. Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Centrum Historii Zajezdnia);
- wyciąga wnioski na temat wagi twórczości poetyckiej oraz spuścizny artysty.

Metody dydaktyczne

- praca w grupach (parach),
- rozmowa kierowana,
- dyskusja.

Materialy

- wybrane utwory Tadeusza Różewicza (wykorzystane do pracy wspólnej oraz do pracy w grupach): *Decybele*, *Gawęda o spóźnionej miłości*, *Jest taki pomnik*, *Tego się Kafce nie robi*, *Włosek poety*, *Wiersz*);
- fragment tekstu Janusza Deglera, *O marginaliach (i nie tylko) Tadeusza Różewicza*;
- przykładowe afisze dramatów Tadeusza Różewicza wystawianych we Wrocławiu;
- mapa Wrocławia.

Przebieg zajęć

- Część organizacyjna
- Wprowadzenie do tematu

Nauczyciel pyta:

- W jaki sposób możemy wyrazić pamięć o ludziach zasłużonych (dla miasta, historii, ludzi)? [tablice pamiątkowe, nadawanie imion instytucjom, pomniki]

Odczytanie wiersza Tadeusza Różewicza *Tego się Kafce nie robi*.

Tego się Kafce nie robi

Pomnik Kafki stanął w Pradze

*oczywiście sam nie stanął
postawiono go nie pytając
czy ma chęć stać w tym miejscu
i w takiej postaci*

*twórca pomnika tak szczerze
owinął gadaniną swoje dzieło
tak wywijał językiem
że pomnik
oniemiał*

*jak widać
pomnik składa się
z pustej marynarki
i workowatych spodni
ten mosiężny worek
jest wypełniony duchem
złego Ojca
(...)*

*rzeźbiarz
za pomocą języka
nawet obrotnego*

*i cyrkowych numerów
nie zmienił
kiepskiego monumentu
w dzieło sztuki
(...)*

*Franz Kafka zasłużył sobie na to
żeby nie stawiać mu pomników
nie produkować koszulek
podkoszulków filizanek
chusteczek do nosa majtek
talerzy z podobizną z jego twarzą
na dnie zasłużył sobie na to aby
nie otwierać kawiarenek „z Kafką”
nie otwierać sklepików
z galanterią*

*pomnik stanął
w Pradze
postawili go nie pytając*

„a kogo mieliśmy pytać?”

*Ducha! Panowie i panie,
Ducha Kafki trzeba pytać*

(i nastawić ucha!)
Duch Kafki mówi: proszę
Mnie nie ustawiać nie przedstawiać
a jak już stoję proszę
nie odsłaniać!

chcę być zasłonięty

nie wyciągajcie na światło
moich kobiet moich łez
moich rodziców moich sióstr
spalonych rękopisów
moich ran
nie komentujcie mojego
życia śmierci procesu
nie urządzajcie cyrku
nie wyciągajcie ze mnie
wszystkich tajemnic

nie wciągajcie mnie
do kawiarenki
nie zaglątajcie mi w zęby
nie jestem waszym koniem
(zwierzęciem pociągowym
różnych fundacji)
nie wmawiajcie we mnie
że kochałem kiepskich
aktorów że byłem
płochliwym narzeczonym
nie róbcie ze mnie
wzorowego urzędnika
impotentą sportowca
syjonisty jarosza
i wielbiciela prozy
Maksa Broda

amen

Rozmowa kierowana

Próba odpowiedzi na pytania:

- Na czym polega wieloznaczność pomnika?
- Jaki stosunek do pomników wyraża podmiot liryczny w utworze?
- Jeśli nie pomniki, to jakie inne ślady pozostają po ważnych ludziach? [wspomnienia, dokonania, dzieła, twórczość]

Nauczyciel proponuje odczytanie utworu wybitnego wrocławianina Tadeusza Różewicza.
Uczniowie czytają fragment utworu *Gawęda o spóźnionej miłości*.

ja ujrzałem światło dzienne
9 października 1921 roku

Skąd się tu wziąłem?
z Radomska
urodzony pod znakiem Wagi
uformowany
w okresie ruchów totalitarnych
przeszedłem przez
ogień powietrze wojnę
przez lasy nad Wartą i Pilicą
przez Kraków Gliwice Wrocław
przez siedem gór i siedem rzek (...)

Nauczyciel prosi o próbę zgromadzenia informacji na temat osoby mówiącej w utworze, wskazanie, jakie informacje o sobie ujawniła.

Informacje:

- narodziny: Radomsko (9 października 1921 roku, pokolenie Kolumbów),
- doświadczenie wojny, walki,
- życie w rzeczywistości dyktowanej przez ruchy totalitarne (nazizm, socjalizm),
- człowiek wędrowiec: Radomsko – Kraków – Gliwice – Wrocław, siedem gór i siedem rzek,
- twórca – poeta.

Nauczyciel uzupełnia informacje nt. Tadeusza Różewicza (życie, twórczość, osiągnięcia, śmierć – pochówek). Informuje, że niedawno, 14 listopada 2017 roku w Galerii Sławnych Wrocławian w Starym Ratuszu nastąpiło odsłonięcie popiersia poety.

Nauczyciel proponuje uczniom wspólne odkrywanie śladów pozostawionych we Wrocławiu przez Tadeusza Różewicza.

Odczytanie tekstów dotyczących wrocławskich adresów poety.

Nauczyciel prosi o zaznaczenie adresów poety na mapie Wrocławia. Wspólnie z nauczycielem uczniowie ustalają, jaki był stosunek literata do miejsc, w których mieszkał.

Pierwsze mieściło się przy ruchliwej ulicy Glinianej 55, którą przetaczały się ze zgrzytem tramwaje, a po drugiej stronie domu znajdowało się hałaśliwe boisko szkolne.

Było to chyba w kwietniu 2003 roku. Spotkaliśmy się rano w parku Południowym i odbyliśmy tradycyjny spacer wokół stawu. Potem usiedliśmy na tej co zawsze ławce, skąd roztacza się widok na staw i porośniętą wysepkę przy prawym brzegu. Milczeliśmy długą chwilę. Niespodziewanie Tadeusz Różewicz wstał, podał mi rękę i powiedział, że to nasze ostatnie spotkanie w parku. „Przeprowadzam się na Biskupin”. Zanim zdążyłem cokolwiek odpowiedzieć, ruszył w stronę ulicy Januszowickiej.

Mieszkanie w starej, wielopiętrowej kamienicy przy ul. Januszowickiej 13 było drugim mieszkaniem Różewicza po jego przenosinach w 1968 roku z Gliwic do Wrocławia.

(...) Januszowicka zaś to niewielka wąska uliczka w południowej dzielnicy Wrocławia, na której hałas czynią jedynie śmieciarki. Do Parku Południowego Różewicz miał około 400 metrów. A jednak w nowym miejscu całkowitego spokoju nie znalazł. Często skarżył się na dokuczliwych sąsiadów, którzy nieustannie coś remontowali, przerabiali, adaptowali.

Po kilku tygodniach zatelefonował i zaprosił na ulicę Promień, taką bowiem nazwę nosi ulica, przy której znajduje się ów domek i która podobnie jak Januszowicka jest niewielka i spokojna. Najpierw obeszlśmy cały ogródek, w którym Pani

Wiesława zdołała już urządzić rabatkę z kwiatami, potem obejrzałem pokój do pracy i wreszcie usiedliśmy przy stole w dużym pokoju rozświetlonym promieniami zachodzącego słońca. Pan Tadeusz trzymał na kolanach książkę. Zaczął mówić o trudach przeprowadzki, która jednak dla kogoś, kto ma wielki, gromadzony latami księgozbiór, staje się ekscytującą przygodą.

[adresy: ul. Gliniana; ul. Januszowicka; dom na Biskupinie – ul. Promień]

1. Kolejny etap pracy pozwoli nam zobaczyć miasto, ukazane w twórczości poety.

Nauczycieli dzieli klasę na grupy. Prosi o odczytanie utworów i wskazanie miejsc, które poeta opisywał.

Grupa I

Przeczytajcie utwór. Przedstawcie krótko jego temat (bohatera). Spróbujcie powiedzieć, jaki był stosunek podmiotu lirycznego do uwiecznionej postaci. Zaznaczcie pomnik na mapie Wrocławia.

Jest taki pomnik

*jest taki pomnik
na Ostrowie Tumskim
smutny opuszczony
pomnik Dobrego Papieża*

*stoi nieporuszony
niewydarzony (niech
„twórcy” Bóg wybaczy
wypadek przy pracy...)*

*nikt tu nie składa wieńców
czasem wiatr przymiecie
jakieś gazety śmiecie*

*ktoś zostawił blaszaną puszkę
po piwie
puszka po kamieniach się toczy
to taka metalowa
muzyka techno*

*Dobremu Papieżowi
wiatr wieje w oczy
w kamienne uszy
gra na wielkim nosie*

*nikt nie pamięta
kto to postawił poświęcił
zostawił*

kwiecień to miesiąc pamięci?

*w rocznicę encykliki
„Pacem in terris”
zobaczyłem w butelce
suchy badył
biedny Roncalli
biedny Jan XXIII
mój papież
wygląda jak baryła
jak słoń*

zrobili Cię na szaro

*czy ci nie jest smutno
Ojcze Święty
mój ojciec serdeczny*

*zbuntuj się
przerwij sen
rusz do Rzymu
do Sotto il Monte*

*sen mara Bóg wiara
jest we Wrocławiu
kamienna poczwara*

*ale w moim sercu
masz
pomnik najpiękniejszy w świecie
mówię do Ciebie
jakieś wiersze Norwida
(według Buonarrotoiego
Michała Anioła)*

*„Słodko jest zasnąć, słodziej być z
kamienia
Dziś, gdy tak wiele hańb i poplamienia”
uśmiechasz się*

*widzisz Janie jesteś opuszczony
bo Twój pomnik „niesłuszny”
został wystawiony przez
jakiś Pax podejrzany czy*

*inny Caritas z Partią powiązany
takie to były u nas ciemne
sprawy i zabawy
w one lata*

*Ty pozostałeś sobą nie tracisz
dobrego humoru i kamienną
ręką z brzucha wystającą
jak z granitowej beczki
błogosławisz mi
Tadeuszowi Judzie z Radomska
o którym mówią że
jest „ateistą”*

*ale mój Dobry Papieżu
jaki tam ze mnie ateista*

*ciągle mnie pytają
co pan myśli o Bogu
a ja im odpowiadam
nieważne jest co ja myślę o Bogu
ale co Bóg myśli o mnie*

Grupa II

Przeczytajcie fragment utworu. Przedstawcie krótko jego temat. Spróbujcie opowiedzieć o wydarzeniach, do których się odnosi – oceńcie ich wagę dla podmiotu lirycznego i dla historii. Zaznaczcie wymienione w utworze miejsca na mapie Wrocławia.

Gawęda o spóźnionej miłości

fragment

*ulicami Wrocławia
płynęły rwące górskie
strumienie rzeki potoki
w brudnym lustrze wody
które wznosiło się i opadało
stały kościoły teatry domy
ludzie na dachach
machali białymi niebieskimi
czerwonymi płachtami
państwo Gucwińscy budowali arkę
dla swoich zwierząt
ratowali słonie żyrafy lwy i motyle*

*śmigłowce unosiły się
nad wodami*

*w parku Szczytnickim
w zatopionym japońskim ogrodzie
chwyciłem Wandę
za rękę*

Grupa III

Przeczytajcie utwór. Przedstawcie krótko jego temat. Spróbujcie opowiedzieć, jaką wizję miasta przedstawia. Zaznaczcie opisane w utworze miejsca (rejony) na mapie Wrocławia. Z jakim okresem życia Tadeusza Różewicza może być on związany? (Podpowiedzi szukajcie w odczytanym wcześniej tekście Janusza Deglera.)

Decybele

*żelazne uderzenie wozów tramwajowych
w jezdnię
stukanie młotka
na klatce schodowej*

po przebudzeniu

*korowód nazwisk twarzy
powtarzany raz jeszcze*

*plaskie splaszczone dźwięki
jeden za drugim
zrzucające metalowe karty*

*pojemniki na śmieci
jak blaszane kości
olbrzyma
obijają się o siebie
z brzękiem*

*syczenie przeciągle
wysysanie odpadków
wypróżnianie pojemników
dyszenie motorów*

*pod oknem na trzepaku
małe dziewczynki w niebieskich
i czerwonych majtkach
wywijają kozły
piszczą*

*na stole słonecznik
książka otwarta
w przypadkowym miejscu*

“warum drücken wir etwas aus”

Wrocław 1968

Grupa IV

Przeczytajcie utwór. Przedstawcie krótko jego temat. Spróbujcie opowiedzieć, jaka wizja świata wyłania się z niego. Zaznaczcie wskazane miejsce na mapie Wrocławia. Zastanówcie się, z jakim okresem w życiu poety wiąże się to miejsce. (Podpowiedzi szukajcie w odczytanym wcześniej tekście Janusza Deglera.)

Wiersz

*Chciałem opisać
opadanie liści
w parku południowym*

*pięć białych łabędzi
stojących na zamglonym lustrze
wody*

*chciałem namalować
oksydowane szronem
czarne chryzantemy*

*światło na wargach
przechodzącej
dziewczyny*

*myślałem o poetach
krainy środka
posiedli oni wiedzę
pisania doskonałych utworów
zgaśli
ale światło ich wierszy*

*dociera do mnie
po tysiącach lat*

liść dotknął ziemi

*rozumiałem
placzące obrazy
milczenie muzyki
tajemnicę okaleczonej poezji*

*po powrocie do domu
moja ręka zaczęła pisać
wiersz
gluchoniemy
chciał zaistnieć
ujrzeć światło
ale ja nie chcę go pisać
słyszę jak powoli
przestaje oddychać*

Grupa V

Przyjrzyjcie się przedstawionym afiszom. Zwróćcie uwagę, jaką działalnością artystyczną zajmował się Tadeusz Różewicz oraz z jakimi miejscami się ona wiązała. Zaznaczcie te instytucje na mapie Wrocławia.

[dramatopisarz, reżyser, Teatr Polski, Teatr Lalek, Teatr Współczesny, Opera Wrocławska]

TEATR POLSKI

WROCLAW
SCENA KAMERALNA

KIEROWNICTWO ARTYSTYCZNE: KRYSZYNA SKUSZANKA, JERZY KRASOWSKI

PREMIERA LISTOPAD 1965

TADEUSZ RÓŻEWICZ

ŚMIESZNY STARUSZEK

gra

WOJCIECH SIEMION

SCENOGRAFIA: **EWA CZUBA** REŻYSERIA: **HELMUT KAJJAR**

Przedpremierzy: Wrocławskie Teatry Kameralne ul. Świdnicka 23 w godz. 19-21 i 21-23, w kawiarni „Obława”, ul. Szwarcenewskiego 43 w godz. 9-11, w kawiarni „Srebrna Lina” (Pomocnik i Biłkowski Skarżyski) ul. Szwarcenewskiego 43 w godz. 18-20 w kawiarni „Spółdzielni Turystycznej” Wypoczynkowej „Armada” ul. Mazowiecka 22 tel. 322-02 (stokro emulatorek, wycieczki do Teatru i wycieczki województwa). Zamówienia na kity: Alameda przy ul. Szwarcenewskiego 43 w godz. 9-16, tel. 322-01 i 322-02 w godz. 16-19.

Opera
Wrocławska

grudzień 2011

Pułapka
Zygmunt Krauze
na podstawie dramatu Tadeusza Różewicza

TADEUSZ RÓŻEWICZ

Odejsie Głodomora

TEATR WSPÓŁCZESNY WROCLAW

dyrektor naczelny i artystyczny:
Zbigniew Lesień

sezon 1997/98
premiera: czerwiec 1998

Tadeusz Różewicz
ŚWIADKOWIE
ALBO NASZA MAŁA STABILIZACJA

reżyseria i scenografia:
Jan Różewicz

muzyka:
Wojciech Jagielski

występują:

Elżbieta Golińska — Bolesław Abart
Wojciech Kuliński — Hilary Kurpanik

teatr mała scena
współczesny

KASA teatru czynna (oprócz poniedziałków) 9.00-12.00
oraz 17.00 - 19.00, w niedziele i soboty 15.00 - 19.00

Wrocław, ul. Rzeźnicza 12
Impresariat teatru przyjmuje zamówienia na bilety zbiorowe
codziennie 9.30 - 15.30, telefony: 44-37-62, 44-32-76 w. 30

teatr
współczesny im. E. Wiercińskiego
wrocław

TADEUSZ RÓŻEWICZ

Białe **250**
małżeństwo

AKTORZY:

Maria Górecka, Zuzanna Helska, Grażyna Krukówna-Frymar, Marlena Milwów, Halina Rasiakówna, Irena Rembiszewska, Wanda Sikora, Maria Zbyszewska, Bolesław Abart, Andrzej Białak, Zbigniew Górski, Maciej Korwin, Jerzy Schajbol, Janusz Obidowicz

Dekoracje:
Piotr Wieczorek

Opracowanie muzyczne:
Miroslaw Jastrzębski

Kostiumy:
Zofia de Ines-Lewczuk

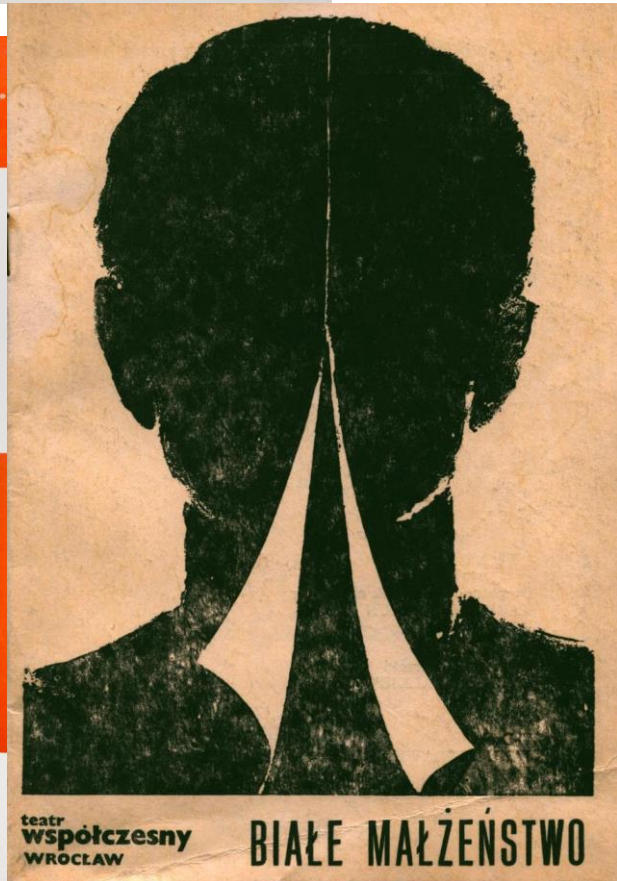
Reżyseria:
Kazimierz Braun

Dyrektor i kierownik artystyczny Kazimierz Braun

1974/5

PREMIERA
WRZESIEŃ 1975 R.

BIURO OBSŁUGI WYKONAWCY TEATRU PRZYJMUJE ZAMÓWIENIA NA SPRZEDAŻ BILETÓW INDYWIDUALNIE, ZBIOROWO, KUPONOWO BYTOWICZOM ORAZ ORGANIZACJOM I WROCZESNYCH AKCJI COCZASOWE DO GODZ. 9-18, TEL. 44-37-62. KASA BILETOWA CZYNNA CODZIENNIE OPRÓCZ PONIEDZIAŁKÓW OD GODZINY 10-15.30, TEL. 44-32-76 W. 30.

teatr
współczesny
WROCLAW

BIAŁE MAŁŻEŃSTWO

Tadeusz Różewicz
Białe małżeństwo
 reżyseria Krystyna Meissner

wrocławski teatr współczesny

Teatr Polski

Wrocław

Odmianony Orderem „Sztandar Pracy” II klasy

Dyrektor: MARIAN WAWRZYNEK

Kierownik artystyczny: PIOTR PARADOWSKI

Kierownik literacki: JÓZEF KELLERA

SCENA KAMERALNA

Premiera - marzec 1977

TADEUSZ RÓŻEWICZ

KARTOTEKA

AKTORZY:

Żużia Burzyńska, Ewa Kamas, Ewa Lejczakówna, Iga Mayr, Halina Piechowska, Jadwiga Skupnik, Jadwiga Ziemiańska, Zygmunt Bielewski, Andrzej Borysiewicz, Bogusław Danielewski, Tadeusz Kamberski, Andrzej Kowalik, Zdzisław Kozień, Tadeusz Kozłowski, Piotr Kurowski, Zbigniew Lesień, Henryk Matwiszyn, Ferdynand Matysik, Tadeusz Skorulski.

Scenografia:

ANDRZEJ SADOWSKI

Muzyka:

JACEK SOBIESKI

Reżyseria:

TADEUSZ MINC

Przedprzedaż biletów w kasie Teatru Kameralnego, ul. Świdnicka 28, w godz. 12-19 oraz w Spółdzielni Turystyczno-Wypoczynkowej „Ornada”, ul. Świerczewskiego 2, tel. 360-21 (bilet organizowane wyjeżdżać do Teatru z tematu województwa). Zamówienia na bilety zbiorowe przyjmuje Organizacja Widowni Teatru Polskiego w godz. 9-16, tel. 387 89 i 386-53, w. 91

teatr polski

WROCLAW - odznaczony Orderem
 Sztandar Pracy II klasy
 dyrektor: MARIAN WAWRZYNEK
 kier. artystyczny: PIOTR PARADOWSKI
 kier. literacki: JÓZEF KELLERA

Otwarcie sezonu 1979/80

PRZEGLĄD REPERTUARIU

WRZESIEŃ 1979

TEATR POLSKI, ul. G. Zapolskiej 3

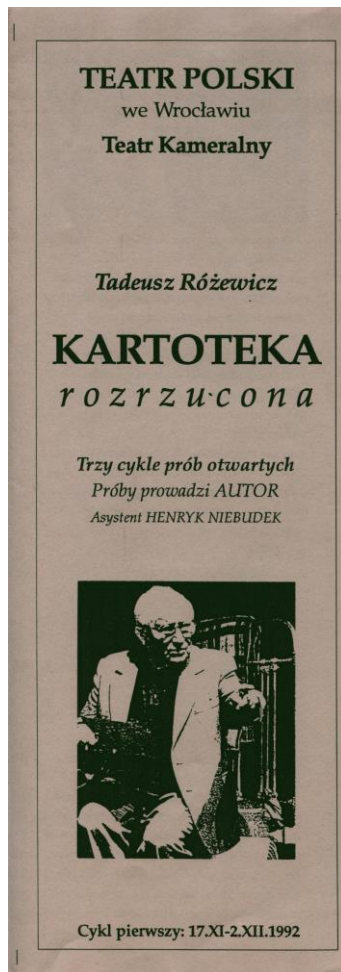
T. Łubiński: KOCZOWSKO - 14, 15, 16, 29, 30
 P. Szeffler: EGURUS - 18, 19
 Z. Krasinski: NIE-BOSKA KOMEDIA - 20, 21, 22, 23
 T. Różewicz: ŚMIERĆ W STARYCH DEKORACJACH - 25, 26, 27, 28

TEATR KAMERALNY, ul. Świdnicka 28

S. Mrozek: EMIGRANCI - 11, 12, 13, 14, 15, 16, 25, 26, 27, 28
 K. Zanussi, E. Żebrowski: GRY KOBIECE - 18, 19, 20
 T. Różewicz: KARTOTEKA - 21, 22, 23
 M. Jasnorzewska-Pawlikowska: BABA DZIWO - 29, 30

GODZINY ROZPOCZĘCIA SPEKTAKLU W PRASIE CODZIENNEJ

Przedprzedaż biletów w kasach teatrów w godz. 12 - 19 Zamówienia na bilety zbiorowe przyjmuje Organizacja Widowni w Teatrze Polskim w godz. 9 - 16 tel. 387-89 i 386-53 w. 91

Podsumowanie pracy grup

Próba wskazania miejsc we Wrocławiu, w których mógłby stanąć pomnik Tadeusza Różewicza, miejsc ważnych dla poety. Propozycje uczniów – uzasadnianie, które miejsce we Wrocławiu mogłoby być odpowiednim na upamiętnienie wybitnego wrocławianina.

Nauczyciel prosi uczniów o ich propozycję wyjaśnienia faktu, że we Wrocławiu nie ma pomnika Tadeusza Różewicza.

Rozmowa kierowana

Próba odpowiedzi na pytania:

- Jak rozumieć poniższe słowa?
- Z jakim motywem literackim wiąże się cytat (*Wiersz*)?

*myślałem o poetach
krainy środka
posiedli oni wiedzę
pisania doskonałych utworów
zgaśli
ale światło ich wierszy*

*dociera do mnie
po tysiącach lat*

Rozmowa na temat motywu dobrej sławy, która trwa także po śmierci poety, bohatera, artysty, człowieka – motyw *exegi monumentum*.

Odczytanie utworu *Włosek poety*.

Włosek poety

Poeta to na pewno ktoś

Sluchajcie głosu poety

Choćby ten głos

był cienki jak włos

Jak jeden włos Julietty

Jeśli się zerwie włos ten

to nasza nudna kula

upadnie w ciemność

Czy ja wiem

albo się zbląka w chmurach

Słyszycie Czasem wisi coś

na jednym włosku wisi

Dziś włoskiem tym poety głos

Słyszycie

Ktoś tam słyszy

Rozmowa na temat roli poety i jego misji w dzisiejszym świecie.

Podsumowanie

Próba odpowiedzi na pytanie: Jakie pomniki Tadeusza Różewicza odnajdziemy we Wrocławiu i w świecie?

Propozycje uczniów: twórczość – wiersze, dramaty, pamięć wrocławian – obecność w Galerii Sławnych Wrocławian.

Nauczyciel dopowiada również, że *Włosek poety* – utwór Tadeusza Różewicza, został światowym hymnem książki (23 kwietnia 2017 r.), pamiątki materialne pozostałe po śmierci Tadeusza Różewicza odnaleźć można w Centrum Historii Zajezdnia, w ZNiO).

Zadanie domowe

Oprócz poezji, twórczości, Tadeusz Różewicz pozostawił po sobie pamiątki materialne. Odwiedź Centrum Historii Zajezdnia, by odkryć tajemnice skrywane w szufladzie artysty.

lub:

Stwórz folder – przewodnik po miejscach we Wrocławiu drogich sercu Tadeusza Różewicza.

Bibliografia:

1. Afisze teatralne. Wszystkie przedstawione afisze pochodzą ze zbiorów Zakładu Narodowego im. Ossolińskich: *Tadeusz Różewicz. Sztuki teatralne*
<https://ossolineum.pl/index.php/biblioteka-osolineum/dzialy-i-gabinety/dzial-dokumentow-zycia-spolecznego/tadeusz-rozewicz/tadeusz-rozewicz-fotografie/> (data dostępu: 29 listopada 2017 roku)
2. Janusz Degler, *O marginaliach (i nie tylko) Tadeusza Różewicza*
https://repozytorium.amu.edu.pl/bitstream/10593/12215/1/PT_11-22.pdf
(data dostępu: 28 listopada 2017 roku)
3. Tadeusz Różewicz:
 - *Jest taki pomnik*, cyt. za: *Dorzecze Różewicza*, praca zbiorowa, Biuro Literackie, Wrocław 2011.
 - *Decybele, Włosek poety*, [w:] *Utwory zebrane*, ZNiO, Wrocław 1976;
 - *Gawęda o spóźnionej miłości*, [w:] *Zawsze fragment. Recycling*, Wrocław 1998.
 - *Tego się Kafce nie robi*, [w:] *Utwory zebrane. Poezja 4*, Wrocław 2006.
 - *Wiersz*, [online: <http://portliteracki.pl/przystan/teksty/dziewiec-wersow-rozewicza/>], data dostępu: 30 listopada 2017 roku.